

E S E J

Ambrozijansko pjevanje je živo

Uz prvi Kongres o ambrozijanskom pjevanju

Petar Zdravko Blajić, Split

(Nastavak)

Počeci kršćanskog pjevanja sežu do samih početaka kršćanstva, do Krista i apostola. Dovoljno je sjetiti se poznate poticajne rečenice sv. Pavla Kološanima: »In gratia cantantes in cordibus vestris Deo«. Karakteristika glazbe (pjevanja) prve kršćanske zajednice je da se ona bitno i vidno želi razlikovati od poganske kultne glazbe. Dva osnovna načela kojima ta glazba želi ostati vjerna mogu se izraziti kao: *sakralnost (svetost) Riječi i glazba (pjevanje) kao molitva*.

Sakralnost Riječi: glazba je smatrana realnom vrijednošću, važnom, korisnom i prikladnom da se samoj Riječi (Božjoj) pridoda veći i svečaniji izričaj. Prvotna je Riječ, a glazba joj je tek pridodana. Uglazbljena Riječ (dugo vremena samo nadahnuti biblijski tekstovi bili su u liturgijskoj upotrebi, čitani ili pjevani) ili kršćansko pjevanje rodilo se, dakle, iz same Riječi i vrijedno je toliko koliko uspijeva biti svojevrsni komentar i pridonosi boljem razumijevanju same Riječi. Ova karakteristika je ostala trajno prisutnom i u svim evolutivnim momentima gregorijanskog korala, a bitno je načelo u artističkoj konstrukciji ambrozijanskog pjevanja koje je tu karakteristiku uz mnoge »napasti« uspješno trajno sačuvati.

Pjevanje kao molitva: neprekidna i uska veza između Riječi i glazbe izražena kroz umjetničke skladateljske postupke npr. razvoj melodije uglavnom susljednim stepenima i strogo poštivanje toničkog naglaska . . .)kao da rađaju jednu otvorenost i usmjerenost prema transcendentnom i postaju molitva. I tako ta estetska centripetalna snaga ne raste svojim umjetničkim sadržajem nego, naprotiv, postaje faktorom unutarnjeg povezivanja i smirivanja. U tom smislu, reći će N. Ghiglione, može se govoriti o tom glazbenom izričaju kao »svetom«, t.j. o monodijskom pjevanju svetopisamskih tekstova.

Ove dvije bitne zajedničke karakteristike (*sakralnost Riječi i pjevanje kao molitva*) razgranale su se u brojne liturgijsko-glazbene tradicije kojih su

različitosti uzrokovane lingvističkim, etničkim, sociopolitičkim i drugim raznolikostima. Tako se, na *istoku*, razvio repertoar napjeva vezanih uz tradicije i obrede: koptski, etiopski, sirijski, armenski, bizantinski, slavenski . . . a na *zapadu* uz rimski, ambrozijanski, akvilejski, beneventanski, keltski, galikanski, mozarapski . . .

U dvotisućljetnom povijesnom hodu i životu Crkve postojali su, dakle, brojni izražajni oblici javnog kulta (liturgije). Nažalost, na *zapadu* su gotovo svi posve iščezli (ovdje nećemo govoriti zbog kojih povijesnih razloga) i ostali su još na životu samo kao žive liturgije rimskog i ambrozijanskog obreda. U ovom našem napisu ograničavamo se samo na ambrozijanski obred i na »njegovo« pjevanje. Cilj milanskog simpozija o ambrozijanskom pjevanju nije bio samo pogled unatrag nego i to kako realnost kultno-kulturnu, još prezentnu i dnevno živuću u Crkvi danas uskladiti sa zahtjevom Koncila koji kaže: »sačuvati i na svaki način unaprijediti legitimno priznate obrede,« (Sacr. Conc. 4). Razumije se da za nas ovdje to ima tek jedan kulturološki (liturgijsko-glazbeni) i muzikološki značaj. Naime govoriti o sačuvanju ambrozijanskog obreda i njegova pjevanja, ukoliko je to jedan tipičan element jučerašnje i današnje Crkve, koja je, u biti, uvijek jedna te ista. Problematika ambrozijanskog obreda i još više pjevanja donekle slični problematici naše jedinstvene tradicije i privilegija upotrebe staroslavenskog (starohrvatskog) jezika i našeg »glagoljaškog pjevanja«, koje je također staro (ne kao ambrozijansko) vezano uz određeno geografsko i crkveno područje. Iako ga Koncil svojim pozitivnim propisima nije dokinuo ipak su se stvorili neki preduvjeti, uglavnom sociološki, da se ono povlači do možda potpunog nestanka. (Zato pisac ovih rečaka u sredini u kojoj djeluje želi ga različitim akcijama koliko-toliko »oživjeti, sačuvati u liturgiji, prezentirati kroz liturgiju i koncerte i zapisati na ploče i kasete ili prenijeti u note«.)

(Nastavit će se).